

dr inż. Agata Marcysiak¹, dr inż. Adam Marcysiak
Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach

Zakres oddziaływania stanu infrastruktury technicznej na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w wybranych województwach

The scope of the impact of the technical infrastructure
for the development of small and medium-sized
enterprises in selected provinces

Streszczenie: Celem opracowania jest próba przedstawienia zakresu oddziaływania stanu infrastruktury technicznej regionu na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw. Do analizy wybrano województwo mazowieckie i podlaskie. Wynikało to z faktu, iż w 2015 roku były to województwa o największej i najmniejszej liczbie zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Wybrane elementy infrastruktury technicznej, jak również liczebność podmiotów gospodarczych w tych województwach analizowano w podziale na poszczególne podregiony i powiaty.

Słowa kluczowe: małe i średnie przedsiębiorstwa, infrastruktura techniczna, rozwój.

Abstract: The aim of the study is an attempt to present the extent of the impact of the technical infrastructure of the region for the development of small and medium-sized enterprises. For the analysis of those selected in the province of Mazovia and Podlasie. This resulted from the fact that in 2015 it was the province with the largest and smallest number of registered business entities. Selected elements of the technical infrastructure, as well as a number of businesses in these provinces were analyzed by individual sub-regions and counties.

Keywords: small and medium-sized enterprises, technical infrastructure, development

Wstęp

Dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna, z szerokimi możliwościami jej dostępności, zaliczana jest do trwałych czynników, które przesądzają o poziomie konkurencyjności regionu. Wpływa ona na efektywność funkcjonowania i możliwość rozwoju całej gospodarki. Podejmowane decyzje dotyczące zmian jej stanu odzwierciedlają kierunki rozwoju gospodarczego w ujęciu lokalnym i regionalnym².

Zmiana struktur własnościowych w Polsce oraz wprowadzenie mechanizmów rynkowych przyczyniły się do wzrostu znaczenia sektora małych i średnich

¹ Adres do korespondencji: Uniwersytet Przyrodniczo Humanistyczny w Siedlcach, Wydział Nauk Ekonomicznych i Prawnych, ul. Żytnia 17/19, 08-110 Siedlce, e-mail: admamar@poczta.onet.pl

² *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2013–2014*, PARP, Warszawa 2015, s. 7-13.

przedsiębiorstw³. Pod koniec 1997 roku w Polsce funkcjonowało 1.580 tys. małych i średnich firm, które zatrudniały 63% czynnej zawodowo ludności. W 2015 roku liczba firm zatrudniających do 49 osób wynosiła już 4 150 tys. Dominującą pozycję zajmował sektor prywatny. Udział jego wynosił 96,7%⁴.

Wzmacnianie pozycji konkurencyjnej staje się warunkiem rozwoju przedsiębiorstw należących do sektora MSP. Przewaga konkurencyjna definiowana jest jako zbiór atutów przedsiębiorstwa cenionych przez rynek, na którym ono funkcjonuje. Atuty te to przede wszystkim: bliski kontakt z klientami, prosta struktura organizacyjna, duża innowacyjność. Wynikają one z bliskości rynku, znajomości konsumentów i szybkiego przepływu informacji. Czynniki decydującymi o szybkiej i skutecznej adaptacji nowych rozwiązań w firmach małego biznesu są między innymi: wytwarzanie niewielkich serii produkcyjnych przynoszących szybki zwrot kapitału oraz bliski kontakt całej załogi z realizowanym projektem⁵.

Rozwój sektor MSP napotyka również na szereg barier. Wśród nich wymienić można: nieefektywną strukturę rynku, niedostateczny rozwój kapitału ludzkiego, umiejętności menedżerskich i marketingowych, utrzymujące się różnice pomiędzy ośrodkami miejskimi i obszarami wiejskimi, a także dysproporcje regionalne⁶. Obok nich istotną barierą w rozwoju tego typu przedsiębiorstw, wynikającą z uwarunkowań przeszłości, ciągle jeszcze pozostaje stan infrastruktury a szczególnie jej technicznych elementów⁷.

Celem opracowania jest próba przedstawienia zakresu oddziaływania stanu infrastruktury technicznej regionu na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw. Do analizy wybrano województwo mazowieckie i podlaskie. Wynikało to z faktu, iż w 2015 roku były to województwa o największej i najmniejszej liczbie zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Wybrane elementy infrastruktury technicznej, jak również liczebność podmiotów gospodarczych w tych województwach analizowano w podziale na poszczególne podregiony i powiaty.

Podstawowym źródłem informacji były dane statystyczne GUS, wyniki badań innych autorów oraz literatura przedmiotu.

Pojęcie i cechy infrastruktury

Pojęcie infrastruktura jest terminem dwuczłonowym. Składa się ono z łączących słów *infra* – pod i *structura* – budowa. Oznacza ono zaplecze gospodarcze konieczne do istnienia i funkcjonowania przedsiębiorstwa lub gałęzi przemysłu⁸. Do obszaru tego należą m.in. urządzenia, usługi energetyczne, transport, sieci odpowiedzialne za gospodarkę komunalną i komunikację.

³ M. Smolarek, *Wybrane aspekty rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw*, Zeszyty Naukowe WSH, Sosnowiec 2015, s. 23-38.

⁴ *Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej w 2015 roku*, GUS, Warszawa 2016, s. 16-24.

⁵ T. Woźniński, L. Sobczak, *Kluczowe czynniki ekonomicznego sukcesu przedsiębiorstw*, (w:) *Współczesne problemy zarządzania*. Wyd. Studio Emka, Warszawa 2011, s. 169-177.

⁶ *Przedsiębiorczość w Polsce*. Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2014, s. 38-41.

⁷ B. Skubiak, *Czynniki i bariery rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich*, Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania nr 42, t. 2, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2015, s. 100-107.

⁸ A. Latusek, I. Puchalska (red.), *Praktyczny słownik wyrazów obcych*, Wydawnictwo Zielona Sowa, Kraków 2003, s. 236.

H. Karbowski⁹ określa terminem infrastruktura grupę podstawowych obiektów, w tym urządzeń i instytucji usługowych, bez których nie istnieje prawidłowe funkcjonowanie gospodarki i społeczeństwa. Dodatkowo dokonuje podziału na infrastrukturę ekonomiczną i społeczną.

Pierwsza z nich obejmuje swym zasięgiem usługi w zakresie komunikacji, transportu, energetyki, melioracji, itp. Do grupy tych usług można zaliczyć m.in. sieć drogową i kolejową, wodociągową, gazową. Wszystkie wymienione elementy tworzą łącznie infrastrukturę techniczną. Infrastruktura społeczna z kolei obejmuje usługi prawne i społeczne. Są tutaj zaliczane m.in.: instytucje administracji państwowej, szkoły, sądy, szpitale, itp.

Infrastruktura techniczna posiada kilka specyficznych cech, które mają istotny wpływ na strefę organizacji i zarządzania. Znajomość ich jest niezbędna do prawidłowego przygotowania procesu inwestycyjnego na danym terenie. Za najważniejsze cechy obiektów infrastrukturalnych uważa się: niepodzielność techniczną, długi okres powstawania i projektowania, brak zdolności do importu, wysoką kapitałochłonność¹⁰.

Niepodzielność techniczna rozpatrywana jest w wielu postaciach. Termin ten oznacza, iż występuje pewna wielkość minimalna inwestycji infrastrukturalnych, która zapewnia ich użyteczność. Pojawia się tutaj konieczność stworzenia dodatkowych wielorakich urządzeń infrastrukturalnych, które funkcjonując łącznie warunkują użyteczność. Poprzez niepodzielność techniczną rodzą się konsekwencje ekonomiczne. Powstaje więc niepodzielność ekonomiczna, która oznacza, że nieopłacalne ekonomicznie jest realizowanie częściowych inwestycji przy technicznie określonym minimum.

Długi okres powstawania jest mocno związany z cechą, jaką jest niepodzielność techniczna. Postęp techniczny znacznie skraca czas powstawania inwestycji infrastrukturalnych. Mimo to, okres trwania cyklu inwestycyjnego w tym obszarze jest nadal dłuższy od innych, podobnych gałęzi gospodarki. Czasochłonność planowania inwestycji i ich realizacji przyczynia się do zamrożenia poniesionych nakładów przez długi okres czasu. Są to konsekwencje ekonomiczne, które sprawiają, że inwestowanie w takie budowle jest mało atrakcyjne dla kapitału prywatnego.

Kolejną cechą infrastruktury jest brak możliwości importu. Cecha ta, określana także jako immobylność, wynika z powiązania jej poszczególnych elementów z terenem. Stan infrastruktury na danym terenie stanowi tzw. dziedzictwo przeszłości. Obiekty wchodzące w jej skład powinny być stale rozbudowywane i modernizowane. Zaniedbanie tego wiąże się z negatywnym oddziaływaniem na rozwój gospodarczy regionu.

Wysoka kapitałochłonność obiektów infrastrukturalnych wskazuje, iż ważne jest ustalenie perspektywicznych planów. Należy, więc przed przystąpieniem do inwestowania w te obiekty, podjąć wnikliwą analizę przyszłych potrzeb oraz możliwości techniczno-finansowych, tak by przyjęte rozwiązania techniczne i plan zagospodarowania przestrzennego nie utrudniał rozwoju gospodarczego regionu. Wy-

⁹ H. Karbowski, *Podstawy infrastruktury transportu*. Wydawnictwo Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi, Łódź 2009, s. 7.

¹⁰ K. Wojewódzka-Król, *Infrastruktura transportu*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2011, s. 17-28.

maga to od władz samorządów terytorialnych precyzyjności w oszacowaniu przyszłych skutków takiej inwestycji. Szczególnie dotyczy to oddziaływania na sektor małych i średnich przedsiębiorstw oraz zdolności do tworzenia w przyszłości nowych miejsc pracy.

Zmiany w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce

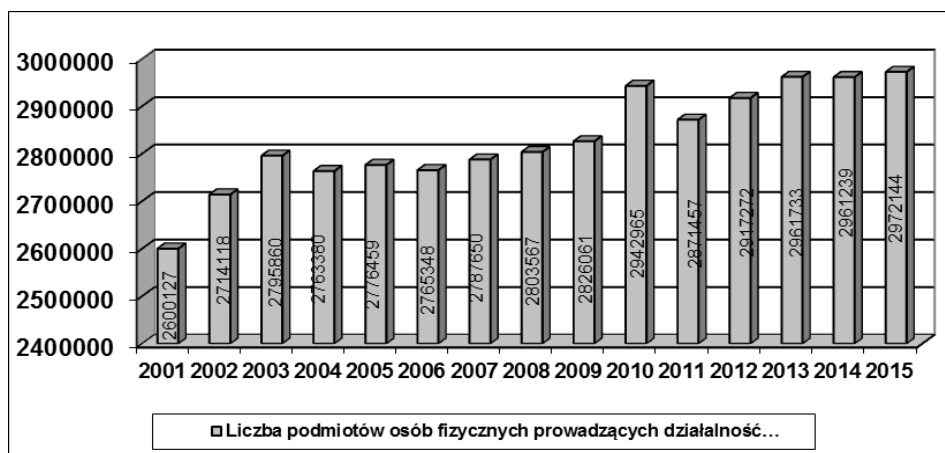
Rola sektora małych i średnich przedsiębiorstw w rozwoju gospodarczym kraju polega na tym, iż stanowią one znaczną siłę napędową w dążeniu do uzyskania równowagi rynkowej, kształtowania korzystnych tendencji popytu i zatrudnienia, wzrostu innowacyjności i konkurencyjności gospodarki¹¹.

Powstające zakłócenia w funkcjonowaniu małych przedsiębiorstw nie odbijają się tak silnie na stanie gospodarki kraju, jak w wypadku dużych przedsiębiorstw. MSP szybciej przystosowują się do zróżnicowanego otoczenia oraz zmiennych warunków rynkowych, mają możliwość przeprowadzenia szybkich zmian profilu działalności gospodarczej, cechują się mobilnością i elastycznością. Potrafią one skutecznie wchodzić w nisze rynkowe i szybko przystosować się do potrzeb i wymagań klientów. Małe przedsiębiorstwa, w przeciwieństwie do dużych nastawionych na produkcję wieloseryjną i masową, łatwiej dostosowują się do zmieniających się postaw konsumpcyjnych.

Ogólna liczba podmiotów gospodarki narodowej na koniec 2001 roku wynosiła 3 325 tys. Do końca roku 2015 odnotowano wzrost ich liczby o 25,8% do 4 184 tys. W sektorze prywatnym przez cały analizowany okres działało powyżej 96,0% ogółu podmiotów. Wśród podmiotów gospodarki narodowej największy udział posiadały podmioty kierowane przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Na koniec 2001 roku stanowiły one 78,2% wszystkich podmiotów. W 2015 roku funkcjonowało ich blisko 2 972 tys. a przyrost ich liczby wyniósł w tym okresie 14,3% (rys 1).

Analizując liczbę podmiotów ogółem według ilości zatrudnionych w nich pracowników można stwierdzić, iż największy udział posiadały te, w których liczba pracowników nie przekraczała 9 osób. Na koniec 2015 roku grupa ta stanowiła 95,7%. Udział podmiotów zatrudniających od 10 do 49 pracowników wynosił 3,5%. W przypadku osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą dominacja podmiotów małych była jeszcze wyraźniejsza. Udział podmiotów liczących do 9 pracowników wyniósł tutaj 98,9% (tab. 1).

¹¹ Z. Ciekanowski, Z. Stachowiak, *Determinanty podejmowania decyzji w warunkach ryzyka*, (w:) *Zarządzanie organizacjami a ryzyko*, Wyd. Studio Emka, Warszawa 2011, s. 190-204.

Rys. 1. Liczba podmiotów osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w latach 2001-2015

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Zmian strukturalnych grup podmiotów gospodarki narodowej w 2015 roku, GUS Warszawa 2016.

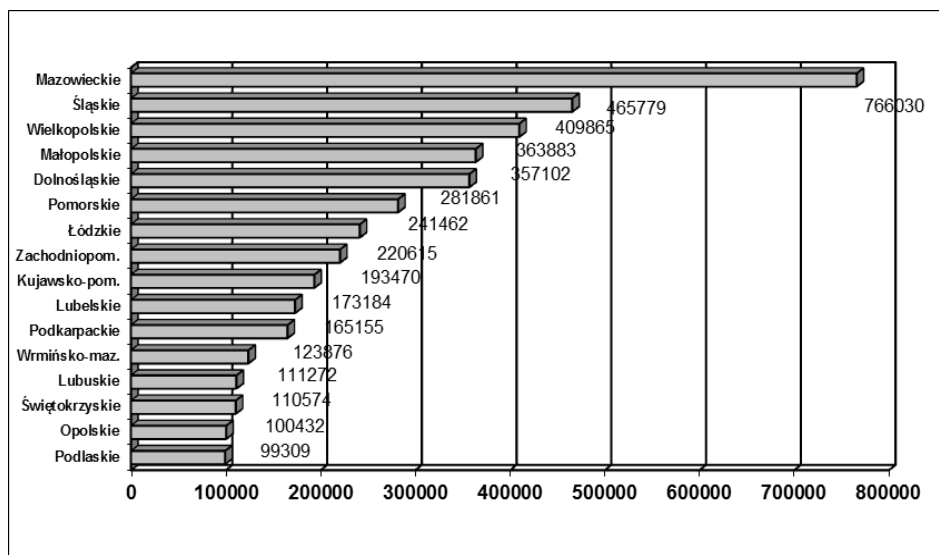
Tabela 1. Podmioty gospodarki narodowej według liczby pracowników w latach 2001-2015

Wyszczególnienie	Ogółem	Liczba pracowników				
		1-9	10-49	50-249	250-999	1000 i więcej
Podmioty gospodarcze ogółem						
Rok 2001	3325540	3165151	125368	29340	4693	988
Rok 2015	4184409	4003599	147124	29243	3675	768
Przyrost	858869	838448	21756	-97	-1018	-220
Rok 2001=100	125,8	126,5	117,3	99,7	78,3	77,7
Podmioty osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą						
Rok 2001	2600127	2566073	31715	2235	94	10
Rok 2015	2972144	2939126	31680	1288	44	6
Przyrost	372017	373053	-35	-947	-50	-4
Rok 2001=100	114,3	114,5	99,9	57,6	46,8	60,0

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Zmian strukturalnych grup podmiotów gospodarki narodowej w 2001 i 2015 roku, GUS, Warszawa.

Rozpatrując zmiany liczby podmiotów jakie dokonały się w latach 2001-2015 można zauważyć, iż największą dynamikę wzrostu odnotowano w grupie o liczbie pracowników do 9 osób. Do 2015 roku liczba podmiotów ogółem wzrosła tutaj o 26,5%, a podmiotów osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą o 14,5%. Zwiększenie liczby podmiotów ogółem dokonało się również w grupie o ilości zatrudnionych od 10 do 49 osób (o 17,3%).

W analizowanym okresie niekorzystne zmiany miały miejsce w odniesieniu do podmiotów dużych o liczbie 250 i powyżej pracowników. Redukcja ich stanu ogólnego o ponad 21% na pewno nie wpływa dodatnio na poprawę sytuacji na rynku pracy. Jest to szczególnie niekorzystne dla rynku pracy obszarów wiejskich. Likwidacja dużego zakładu pracy w bezpośrednim ich sąsiedztwie powoduje wzrost bezrobocia. Szansą poprawy sytuacji w zatrudnieniu dla tych obszarów pozostaje wówczas rozwój małych i średnich przedsiębiorstw. Warunkiem jest jednak osiągnięcie przez region odpowiedniego stopnia aktywizacji społeczno-gospodarczej¹².

Rys. 2. Liczba podmiotów gospodarczych według województw w 2015 roku

Źródło: *Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej w 2015 roku*, GUS, Warszawa 2016.

Pod względem liczby podmiotów gospodarczych w układzie przestrzennym województwem o największej ich liczbie w 2015 roku było województwo mazowieckie (rys. 2). Tutaj zlokalizowanych było 766,0 tys. podmiotów gospodarczych. Województwem o najmniejszej liczbie podmiotów gospodarczych było podlaskie. Ich liczba wynosiła tu 99,3 tys., co stanowiło zaledwie 2,4% ogólnej ich liczby w kraju. Na 10 tys. mieszkańców przypadało w tym województwie 835 podmiotów gospodarczych, przy średniej dla kraju 1089 podmiotów.

Oddziaływanie stanu infrastruktury technicznej na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w województwie mazowieckim i podlaskim

Wpływ poszczególnych elementów infrastruktury na rozwój przedsiębiorczości i gospodarcze ożywienie regionu jest zróżnicowany.

¹²*Barierzy instytucjonalne rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich*, raport, Forum Inicjatyw Rozwojowych, EFRWP, Warszawa 2011, s.3-7.

Podstawowe znaczenie wśród czynników infrastrukturalnych mają przede wszystkim gęstość i jakość sieci drogowej, sprawność systemu łączności, sieć wodociągowa, kanalizacyjna, gazowa oraz system oczyszczania ścieków. Brak na danym terenie lub niedostateczny rozwój jednego z czynników może decydować o kosztach inwestycji przesądzając jednocześnie o jej powodzeniu¹³. Należy przy tym zauważyć, że poprawa sytuacji w dziedzinie transportu, stanie wyposażenia w sieć wodno-kanalizacyjną czy też gazową nie wywołuje automatycznie w każdym przypadku pozytywnych cech rozwojowych regionu¹⁴. Układ czynników jest wówczas znacznie bardziej złożony.

Analizę stanu infrastruktury technicznej w województwie mazowieckim przeprowadzono w podziale na osiem podregionów (tab. 2). Zdecydowanie najlepiej wyposażonym, zgodnie z oczekiwaniami, okazał się podregion miasta Warszawy i podregiony warszawski zachodni i wschodni. Tutaj gęstość zarówno sieci drogowej, wodno-kanalizacyjnej i gazowej była największa. Z pozostałych pięciu podregionów najlepszym stanem infrastruktury wyróżniał się podregion radomski. Dotyczyło to szczególnie sieci kanalizacyjnej i gazowej.

Tab. 2 Wybrane elementy infrastruktury technicznej w podregionach województwa mazowieckiego i podlaskiego w 2015 roku

Wyszczególnienie	Długość dróg	Sieć		
		wodociągowa	kanalizacyjna	gazowa
	w km długości na 100 km ² powierzchni			
Podregiony województwa mazowieckiego				
Ciechanowski	79,0	121,6	17,3	17,3
Ostrołęcki	72,9	88,3	18,0	14,8
Radomski	82,4	127,3	35,5	23,9
Warszawski wschodni	85,6	134,0	54,3	72,6
Warszawski zachodni	110,0	175,0	82,7	110,8
Miasto Warszawa	382,9	451,6	405,6	557,4
Płocki	79,4	117,3	27,9	21,2
Siedlecki	65,7	88,7	25,1	13,1
Podregiony województwa podlaskiego				
Białostocki	57,8	70,5	28,3	21,6
Łomżyński	50,6	68,5	12,1	4,6
Suwałski	45,7	62,9	14,7	1,0

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Województwo podlaskie odznaczało się znacznie gorszym wyposażeniem w poszczególne elementy infrastruktury technicznej. W odniesieniu do sieci wodociągowej średnia jej długość w przeliczeniu na 100 km² wynosiła w tym wojewódz-

¹³ K. Kokoszka, *Czynniki determinujące zrównoważony rozwój terenów wiejskich w Polsce*. Roczniki Naukowe SERiA Tom XIII Zeszyt 1, Warszawa 2011, s. 183-188.

¹⁴ J. Wróbel, *Infrastruktura transportowa czynnikiem wpływającym na konkurencyjność regionów Polski wschodniej*, (w:) *Konkurencyjność przedsiębiorstw*, Wydawnictwo AP Siedlce 2008, s.313-328.

twie 66,6 km. Dla porównania w województwie mazowieckim wielkość tego wskaźnika wynosiła 123,7 km.

Stan infrastruktury technicznej w województwie podlaskim analizowano w podziale na trzy podregiony. Porównanie to wykazało iż stosunkowo najlepszym stanem infrastruktury wyróżniał się podregion białostocki. Dotyczyło to każdego z elementów infrastruktury technicznej.

Zestawienie stanu infrastruktury w poszczególnych podregionach z liczbą podmiotów gospodarczych wskazuje na występowanie istotnej zależności (tab. 3).

Tab. 3. Liczba podmiotów gospodarczych w podregionach województwa mazowieckiego i podlaskiego w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w 2015 roku

Wyszczególnienie	Ogółem	w tym zatrudniające		
		do 9 osób	10-49 osób	50-249 osób
	liczba podmiotów w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców			
Podregiony województwa mazowieckiego				
Ciechanowski	744,3	713,4	25,6	4,7
Ostrołęcki	805,6	777,3	23,5	4,3
Radomski	853,2	816,7	30,3	5,6
Warszawski wschodni	1104,9	1064,4	34,2	5,8
Warszawski zachodni	1428,4	1376,3	43,8	7,5
Miasto Warszawa	2300,8	2203,1	76,4	16,7
Płocki	795,9	751,6	35,6	7,6
Siedlecki	793,3	759,5	28,2	4,9
Podregiony województwa podlaskiego				
Białostocki	1631,7	1569,8	48,2	11,8
Łomżyński	722,7	695,2	23,0	5,6
Suwalski	712,6	683,5	22,1	4,9

Źródło: Obliczenia własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Średnio w Polsce na 10 tys. mieszkańców w 2015 roku przypadało 1089 podmiotów gospodarczych. Dla województwa mazowieckiego wskaźnik ten wyniósł 1432 podmiotów. W mieście Warszawie i podregionach warszawskim zachodnim i wschodnim, posiadających spośród wszystkich podregionów województwa mazowieckiego najbardziej korzystną sieć infrastruktury technicznej, liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców kształtowała się powyżej 1100 sztuk. Udział podmiotów zatrudniających do 9 osób wynosił tutaj powyżej 95,7%.

Z pięciu pozostałych podregionów największą liczbę podmiotów ogółem w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców podobnie jak w przypadku infrastruktury technicznej posiadał podregion radomski.

W przypadku województwa podlaskiego największą koncentrację podmiotów gospodarczych wyróżniał się podregion białostocki. Tutaj na 10 tys. mieszkańców przypadało ponad 1631 podmioty gospodarcze. On też posiadał na tle pozostałych podregionów najlepiej rozwiniętą sieć infrastruktury technicznej.

Analiza statystyczna

W celu potwierdzenia związku istniejącego pomiędzy stanem infrastruktury technicznej a liczbą podmiotów gospodarczych przeprowadzono analizę statystyczną w oparciu o rachunek korelacji. Dane dotyczyły 37 powiatów województwa mazowieckiego i 17 powiatów województwa podlaskiego. Po przeprowadzeniu weryfikacji merytoryczno-logicznej do dalszej analizy wybrano następujące czynniki:

- X1 – liczba podmiotów osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w powiecie
- X2 – udział ludności miejskiej w ludności ogółem
- X3 - długość dróg o nawierzchni utwardzonej powiatowych i gminnych w km
- X4 – długość sieci wodociągowej w km w powiecie
- X5 – długość sieci kanalizacyjnej w km w powiecie.

Tab. 4. Wartości współczynników korelacji badanych cech

	X1	X2	X3	X4
Województwo mazowieckie				
X2	0,5323**	1		
X3	0,4621**	0,2026	1	
X4	0,4928**	0,3189*	0,3859**	1
X5	0,5723**	0,4568**	0,4541**	0,5132**
Województwo podlaskie				
X2	0,6122**	1		
X3	0,5018**	0,1623	1	
X4	0,5236**	0,4197*	0,5211**	1
X5	0,6181**	0,5327**	0,5153**	0,5943**

Współczynniki korelacji: * - istotne, ** - wysoce istotne

Źródło: obliczenia własne.

Analiza statystyczna wykazała wysoce istotną korelację pomiędzy liczbą podmiotów gospodarczych a stanem infrastruktury występującym w województwie mazowieckim i podlaskim (tab. 4). Ten sam typ zależności zachodził pomiędzy udziałem ludności miejskiej w strukturze ludności a liczbą podmiotów gospodarczych.

Podsumowanie

Poddając analizie poszczególne elementy infrastruktury można stwierdzić, że infrastruktura techniczna okazuje się jednym z najbardziej istotnych czynników aktywizacji regionu. Inwestowanie w poszczególne jej elementy sprzyja podejmowaniu na danym terenie decyzji o lokalizacji podmiotów gospodarczych.

Wśród podmiotów gospodarczych największe znaczenie przypisuje się sektorowi małych i średnich przedsiębiorstw. To właśnie małe przedsiębiorstwa, w przeciwieństwie do dużych nastawionych na produkcję wieloseryjną i masową, łatwiej dostosowują się do zmieniających się upodobań konsumenckich i uwarunkowań gospodarczych.

Istotnym elementem z punktu widzenia rynku pracy jest zdolność podmiotów gospodarczych do tworzenia nowych miejsc pracy. Największy udział w strukturze liczbowej podmiotów gospodarczych ogółem posiadały te, w których liczba pracowników nie przekraczała 9 osób. Na koniec 2015 roku grupa ta stanowiła 95,7%. Udział podmiotów zatrudniających od 10 do 49 pracowników wynosił 3,5%. Świadczy to o znaczącej pozycji sektora MSP w Polsce.

Przeprowadzona analiza wykazała, iż poszczególne podregiony województwa mazowieckiego i podlaskiego posiadające dobry stan infrastruktury technicznej charakteryzowały się większą koncentracją na swym terenie podmiotów gospodarczych. Zależność ta dotyczyła szczególnie podmiotów o liczbie zatrudnionych do 49 osób. Analiza statystyczna potwierdziła ten typ zależności również w odniesieniu do danych dotyczących poszczególnych powiatów wchodzących w skład tych województw.

Bibliografia

- Barierzy instytucjonalne rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich*, raport, Forum
- Ciekanowski Z., Stachowiak Z.. *Determinanty podejmowania decyzji w warunkach ryzyka*, (w:) *Zarządzanie organizacjami a ryzyko*, Wyd. Studio Emka, Warszawa 2011.
- Inicjatyw Rozwojowych, EFRWP, Warszawa 2011.
- Karbowiak H., *Podstawy infrastruktury transportu*. Wydawnictwo Wyższej Szkoły Humanistyczno – Ekonomicznej w Łodzi, Łódź 2009.
- Kokoszka K., *Czynniki determinujące zrównoważony rozwój terenów wiejskich w Polsce*. Roczniki Naukowe SERiA Tom XIII Zeszyt 1, Warszawa 2011.
- Latusek A., Puchalska I. (red.), *Praktyczny słownik wyrazów obcych*, Wydawnictwo Zielona Sowa, Kraków 2003.
- Przedsiębiorczość w Polsce*. Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2014.
- Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2013–2014*, PARP, Warszawa 2015.
- Skubiak B., *Czynniki i bariery rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich*, Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania nr 42, t. 2, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2015.
- Smolarek M., *Wybrane aspekty rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw*, Zeszyty Naukowe WSH, Sosnowiec 2015.
- Wojewódzka-Król K., *Infrastruktura transportu*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2011.
- Wościński T., Sobczak L., *Kluczowe czynniki ekonomicznego sukcesu przedsiębiorstw*, (w:) *Współczesne problemy zarządzania*, Studio Emka, Warszawa 2011.
- Wróbel J., *Infrastruktura transportowa czynnikiem wpływającym na konkurencyjność regionów Polski wschodniej*, (w:) *Konkurencyjność przedsiębiorstw*, Wydawnictwo AP, Siedlce 2008.
- Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej w 2015 roku*, GUS, Warszawa 2016.